

בין לבין

מאת אברהם האופטמן

כעת לפני אתגר עצום, התברר לי בדיעבד שאני חייב לדעת להעביר לקורא את רוח התקופה בדרוהוביץ- בין השחרור -אוגוסט 1944- ועד סוף תקופת "הרפטריאציה" ("הטרנספרי")- בערך 1946. עברה מאז תקופה לא קטנה והתברר שמזלי שיחק לידי והייתי עד לכל המתרחש בדרוהוביץ. גם בתקופה זו לא בגז בי אבי- לייב לסט, נהג מונית נעשה ראש הקהילה היהודית בדרוהוביץ וזה נתן לי את האפשרות לראות, להתרשם מי היה עובר בדירתנו המצומצמת ברח' "סטוליאארסקה" 1- לא רחוק מהשוק. אבי היה כמו מודיעין, כזה סוג של צלב אדום בקנה מידה קטן. בהיותו נהג מונית (זוכרים?) הוא הכיר את רוב העמכו של הסביבה. כל המי ומי הרגיש בצורך להיכנס אלינו ולהשאיר את הנתונים האישיים ואיך אפשר להתקשר במקרה ובכל זאת יתברר שמישהו מתמשפחה ניצל. בשביל להמשיל את האמור אספר על איך אח מצא את אחותו והסיפור הזה יכול להדגים את מה שחתרש בדרוהוביץ: בוריסלב או. מרדכי - "דער סמילנער"- מהבונקר שלנו בסמילנה- מ"בחוויות שזוכרים". לא ציפה שנישאר מישהו מהמשפחה לאחר הפוגרום אותו עברו כל היהודים של העיירה- רצה על ידי השכנים האוקראיניים. הוא היה בטוח שרק הוא נשאר בחיים והדבר היה כך... תוך כמה שבועות לאחר השחרור יצא לו לבקר בעיירה על יד סמבור, שם היה בית יהודי גלמוד והוא החליט להיכנס להתחמם על יד תנור בוער. הוא התיישב על הרצפה- חיה כבר סתיו בהרים, הקור הקדים לבוא ולאחר כמה דקות מרדכי הבחין במישהו היושבת ליד התנור ומחממת את הידיים. הדמות הנשית ניסתה לא להתבלט, היו הרבה מקרים שתאוקראיניים רצחו יהודים גם בזמן הסובייטים בכדי שלא יהיו יורשים לנכסים אשר נשדדו על ידם. מרדכי התבונן יותר מקרוב והתחיל לרקוס שיחה הוא היה כזה בלי לחשוב הרבה שאל את הנערה מי היא! מאין היא! היא לא אמרה לו את האמת -פחדה. האינסטינקט של החיה הנרדפת ציווה עליה לשקר. האמת תמיד לא ידידותית כלפיך. לאחר כמה זמן נכנס לחדר גבר מבוגר בהרבה מהנערה עם קצת מזון ושניהם עם הנערה אכלו אותו בתשוקה. קצת מים עזרו להם לבלוע את האוכל. האיש המבוגר התחיל לספר למרדכי את הסיפור האמיתי.

הוא מצא הנערה מסתובבת בודדה בשדה, הוא שכנע אותה להצטרף אליו וכך הם נודדים ביחד. לכיוון הגבול עם פולין. מרדכי התחיל לדובב את הנערה על קורות חייה והתברר שזאת הייתה אחותו בשר מבשרו. בשלוש השנים שעברו הילדה הפכה לנערה ולכן הוא לא הכיר אותה היא עברה את השואה בהסתובבו בשדות ליד בתי החקלאים. מהשדות לקחה אוכל. איך היא לא מתה מקור, מרעב, הגויים לא הרגו אותה? אלוהים לבדו יודע. מרדכי לקח אותה איתו, נסעו לפולין שם היא הכירה נער והם התחתנו, גם מרדכי הכיר אישה מפולין במחנה המעבר בלינץ ודרכיהם נפרדו אבל הקשר ביניהם נשאר. לפני כמה ימים הייתי בחתונה של אחת הנכדות שלו ואני הייתי בתפקיד מרדכי "הסבא" – קבלתי ייפוי כח לייצג אותו בחתונה במקרה והוא כבר לא יהיה בין החיים. הוא עבד בתל-השומר כסניטר ארבעים שנה והגיע לכבוד גדול. אחותו באמריקה הספיקה לסיים בשיקגו תואר שני, ביקרתי שם וגם זכיתי לבקר ביהוד כשהאחות הגיעה. הרחבתי את הסיפור הנדיר, ולצערי הרב רק סיפורים טרגיים כאלה מלווים אותנו, היהודים בזמננו. היו הרבה אנשים אשר הגיעו ממזרח- כחיילים, מהסיביר- כולם בדרך מערב-לפולין. הייתה גם תנועה הפוכה, הגיעו גם אנשים מהמחנות. משום מה משך אותם ל"מולדת" הביתה, אולי בכל זאת מישהו שרד. זוכר אני בחור יהודי יפיפה, גבוה ותמיר הייתה תלויה עליו השיקסה עם ידה בכיס המכנסיים שלו. היא עזרה לו לעבור את המלחמה. היא התחננה שהוא ייקח אותה לפולין- הוא לא כל כך רצה. ברוננו שולץ היה יודע יותר טוב ממני לכתוב על מה שהתרחש בדרוהוביץ שלו. האנשים התנהגו לא הגיוני- לא נורמאלי- לא כולם ידעו לאן, מתי ולמה?

ברחוב סטריסקה עליה כתב ברוננו שולץ אפשר היה לפגוש באישיות מיוחדת כמו הבחור הזה. לאחר המלחמה- בלי להשתנות. תתארו איש אירופאי – פולני מה"הנוער הזהב" העשיר של היהודים מלפני המלחמה. פנים אצילים- לובן מצטבר מכמה דורות, כובע קש לבן עם סרט שחור מונח על הראש קצת לצד (אחד עשרה וחצי היו אומחים בבוריסלב). בידו מקל עם ידית מעוגלת אותו הוא סיבב וזמזם תמיד משהוא לעצמו. זיקט מבריק "פֶּפֶיט" אנגלי וכמובן "פומפקי" מכנסיים אשר נסגרו מתחת הברכיים, גרביים בהתאם ונעליים סופר אלגנטיים מלפני המלחמה. העוזרת שלהם הסתירה אותו בכל התקופה הגרמנית- חי כמו מלך בכונכיה סגורה תחת כנפיה של "זוסייה". טוב היה לו עד כדי כך שהוא החליט להישאר עם זוסייה, בגילו הוא חשב לוותר על חייו ההוללים מזמן הרווקות אשר לפני.